

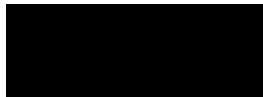
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Wychowania i Profilaktyki

DWP-ZBP.053.5.2026.BK

Warszawa, 16 września 2026 r.

Pan

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana petycję przekazaną z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów do Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie podjęcia zdecydowanych, skoordynowanych działań mających na celu powstrzymanie narastającej mowy nienawiści dotyczącej religii, wyznań i przekonań światopoglądowych, uprzejmie wyjaśniam w zakresie przedstawionych żądań odnoszących się do systemu oświaty.

Już w Preambule ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe¹ wybrzmiewają zasady, którymi kieruje się oświata w Polsce. Są to - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, a także Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencja o Prawach Dziecka. Natomiast kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.

Publiczne przedszkola i szkoły podstawowe organizują naukę religii na życzenie rodziców, publiczne szkoły ponadpodstawowe na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie. Minister Edukacji w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań związanych z nauką religii.

Od 1 września 2025 r. podpisana przez Ministrę Edukacji nowelizacja rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach wprowadziła następujące rozwiązania:

- Ujednolicenie tygodniowego wymiaru godzin nauki religii i nauki etyki w publicznych szkołach, tj. oba zajęcia są realizowane w wymiarze 1 godziny tygodniowo,
- Określenie zasady umieszczania lekcji religii i etyki bezpośrednio przed obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi ucznia lub bezpośrednio po tych zajęciach (z możliwością odstąpienia od tej zasady w tych oddziałach szkoły podstawowej, w których – na dzień 15 września roku szkolnego – wszyscy uczniowie uczęszczają na lekcję religii lub etyki),

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.

- Stosowanie - w wypadku organizowania nauki religii poza szkołą (tj. w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym punkcie katechetycznym) – tych samych zasad łączenia uczniów, które obowiązują w szkole,
- Stosowanie w wypadku organizowania zajęć etyki tych samych zasad jak w wypadku religii,
- Ograniczenie możliwości łączenia na lekcjach religii i etyki w grupy międzyklasowe uczniów klas I–III szkoły podstawowej wyłącznie do sytuacji, kiedy uczestnictwo w zajęciach religii lub etyki w danym oddziale klasowym zadeklaruje mniej niż siedmioro uczniów.

Ponadto, szkoła i placówka publiczna umożliwia uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury. Na wniosek rodziców nauka ta, może być prowadzona:

- 1) w osobnych grupach, oddziałach lub szkołach;
- 2) w grupach, oddziałach lub szkołach - z dodatkową nauką języka oraz własnej historii i kultury;
- 3) w międzyszkolnych zespołach nauczania.

W pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły publiczne zapewniają podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmuje działania w celu popularyzacji wiedzy o historii, kulturze, języku i o tradycjach religijnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Zatem kwestie dotyczące religii, wyznania i przekonań światopoglądowych nie są pozostawione bez troski władz oświatowych o ich uwzględnienie w codziennym życiu szkolnym.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zadbało o zamieszczenie w podstawie programowej kształcenia odpowiednich treści dotyczących poszanowania wolności sumienia i wyznania, zapobiegania przemocy i nienawiści, umożliwiające nauczycielom prowadzenie zajęć z uczniami na każdym etapie kształcenia. Edukacja dotycząca ww. tematyki realizowana jest wieloaspektowo, łącząc edukacją etyczną, zdrowotną i obywatelską.

Ponadto, obowiązek realizacji istotnych problemów społecznych z uwzględnieniem ww. kwestii może być realizowany podczas zajęć z wychowawcą. O tym, jakie tematy omawiane są podczas zajęć z wychowawcą, decyduje on sam, mając na uwadze potrzeby konkretnej grupy uczniów, a także problemy sygnalizowane przez dyrektora szkoły, nauczycieli, rodziców. Niezależnie od tego, szkoła zawsze może zorganizować dodatkowe zajęcia edukacyjne dot. wybranej tematyki.

Ministerstwo Edukacji Narodowej obecnie realizuje reformę programową *Kompas Jutra* we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych, stanowiącą odpowiedź na wyzwania współczesnego świata. Fundamentem reformy jest *Profil absolwenta i absolwentki, będący opisem kompetencji każdego ucznia i uczennicy* kończących placówkę edukacyjną - szkołę lub przedszkole, niezbędnych do dalszego rozwoju osobistego i edukacyjnego dziecka. Jednymi z kluczowych cech i kompetencji absolwentów są:

- Kompetencje społeczne i emocjonalne: Współpraca, empatia, odpowiedzialność, umiejętność budowania relacji i funkcjonowania w zróżnicowanym społeczeństwie.
- Kompetencje cyfrowe: Umiejętne i bezpieczne korzystanie z nowych technologii.
- Wartości i postawy: Tożsamość, szacunek dla innych, świadomość ekologiczna i obywatelska.

W ramach *Reformy26 Kompas Jutra*, od roku szkolnego 2026/2027 planowane jest wprowadzenie nowej podstawy programowej w przedszkolach i w klasach 1 i 4 szkoły

podstawowej². Jedną ze zmian w szkole podstawowej jest wprowadzenie modułów tematycznych w celu całościowego spojrzenia na edukację i przygotowania uczniów do funkcjonowania w złożonej rzeczywistości. Moduły łączą wiedzę z różnych dziedzin wokół kluczowych problemów współczesności.

Jeśli chodzi o modyfikację treści podstaw programowych kształcenia ogólnego dla szkół ponadpodstawowych, to obecnie trwają prace grup eksperckich nad opracowaniem projektu nowej podstawy (planowane wprowadzenie do szkół od 1 września 2027 r.).

Wprowadzenie modułów tematycznych odpowiada na potrzebę całościowego spojrzenia na edukację i przygotowania uczniów do funkcjonowania w złożonej rzeczywistości. Moduły łączą wiedzę z różnych dziedzin wokół kluczowych problemów współczesności. Skupiają się na najważniejszych wyzwaniach, pozwalając uczniom lepiej zrozumieć mechanizmy rządzące dzisiejszym światem:

- bezpieczeństwo i obrona, którego celem jest przygotowanie uczniów do zachowania w sytuacjach zagrożeń czasu pokoju i wojny, gotowości do niesienia pomocy oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i otoczenia;
- medialny, którego celem jest nauka krytycznego i etycznego korzystania z mediów, obejmującą wyszukiwanie, selekcję, analizę i weryfikację informacji (w tym z narzędzi AI), rozpoznawanie faktów, opinii, manipulacji, fałszywych informacji, tworzenie zróżnicowanych form wypowiedzi, a także stosowania zasad higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci;
- filozoficzny, którego celem jest nauka formułowania pytań o charakterze filozoficznym, wyrażania własnego stanowiska, uczestniczenia w debatach i dyskusjach na tematy o charakterze filozoficznym; podejmowanie refleksji na temat wątków filozoficznych w poznawanych przez siebie tekstach (literackich i nieliterackich) i doświadczanych sytuacjach; zapoznanie się z elementami historii filozofii;
- ekonomiczno-finansowy, którego celem jest rozwijanie nie tylko umiejętności rachunkowych, ale także świadomości finansowej uczniów poprzez wprowadzanie konkretnych zagadnień ekonomicznych;
- klimatyczny, którego celem jest stworzenie warunków do budowania i rozwijania przez uczniów systemu wartości, wiedzy, umiejętności, kompetencji oraz poczucia sprawczości potrzebnych do efektywnego działania na rzecz środowiska;
- kultura, którego celem jest przygotowanie uczniów do samodzielnego uczestnictwa w kulturze wysokiej oraz rozumienia znaczenia kultury w utrzymywaniu dobrostanu.

Należy pamiętać, że Minister Edukacji corocznie określa kierunki polityki oświatowej państwa, które służą szkołom jako wytyczne działań. Na rok szkolny 2026/2027 wyznaczono następujące priorytety:

- Szkoła wymagająca, ale przyjazna i inspirująca dla ucznia – wspieranie przedszkoli i szkół we wdrażaniu zmian w ramach Reformy²⁶. Kompas Jutra.
- Szkoła miejscem budowania odporności społeczeństwa: kształtowanie postaw patriotycznych i społecznych, promowanie aktywności fizycznej oraz dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych.
- Promowanie higieny cyfrowej i aktywności off-line. Rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci, krytycznego myślenia, w tym odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji, a także korzystania z funkcjonalności i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
- Prawidłowe diagnozowanie dzieci i młodzieży z wykorzystaniem oceny funkcjonowania w środowisku przedszkolnym i szkolnym. Rozwijanie współpracy przedszkola i szkoły z rodzicami w procesie wychowania oraz w celu zapewnienia spójności i skuteczności wsparcia udzielanego każdemu dziecku.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – Dz. U. poz. 378

- Profilaktyka uzależnień behawioralnych i przemocy rówieśniczej. Wspieranie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy w kryzysach psychicznych.
- Wspieranie podejmowania świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego. Upowszechnienie nowej oferty kształcenia zawodowego wypracowanej z branżami.
- Wspieranie ciekawości i aktywności poznawczej uczniów poprzez promowanie kształcenia interdyscyplinarnego i pracy projektowej oraz wykorzystywanie oceniania kształtującego i informacji zwrotnej w pracy z uczniem.

Jednocześnie, od roku szkolnego 2026/2027, Ministerstwo Edukacji Narodowej zaplanowało wprowadzenie obowiązkowego przedmiotu Edukacja zdrowotna, zarówno w szkołach podstawowych jak i ponadpodstawowych. Zagadnienia dotyczące szacunku i relacji międzyludzkich, a także zapobiegania nienawiści realizowane są w ramach działu Wartości i postawy oraz działów dotyczących zdrowia psychicznego i społecznego. Podstawa programowa edukacji zdrowotnej stawia za cel rozwijanie umiejętności budowania relacji opartych na wartości zdrowia, godności, szacunku, empatii i tolerancji. Uczniowie mają nabywać kompetencje w zakresie komunikacji, radzenia sobie z emocjami oraz zapobiegania przemocy rówieśniczej i wykluczeniu. Treści programowe kładą nacisk na szacunek dla różnorodności i drugiego człowieka, przeciwdziałając uprzedzeniom i agresji m.in. w internecie. Więcej na temat edukacji zdrowotnej pod adresem: <https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-zdrowotna-i-edukacja-zdrowotna---zdrowie-seksualne---rozporzadzenia-ministra-edukacji-podpisane>

Odnosząc się do postulatu wspierania programów dialogu to warto podkreślić rolę *standardów ochrony małoletnich*. Od 15 lutego 2024 r. kiedy zaczęły obowiązywać, stały się przynajmniej z założenia fundamentem skutecznej i odpowiedzialnej działalności każdej szkoły i placówki, która pracuje z dziećmi.

Przypadki przemocy wobec dzieci są złożone, często trudne do jednoznacznej interpretacji. Standardy pomagają uporządkować działania jednostek oświatowych, wyznaczając klarowne wytyczne na każdym etapie interwencji. Pomagają także zapobiegać rozproszonemu odpowiedzialności, wyraźnie określając, kto powinien podjąć działania i jakie kroki należy wdrożyć w sytuacjach kryzysowych, zatem także w sytuacjach zauważonej agresji z powodu religii czy światopoglądu. Jednocześnie minimalizują ryzyko krzywdzenia dzieci poprzez wprowadzenie procedur, takich jak bezpieczna rekrutacja pracowników, szkolenia z zakresu ochrony dzieci czy zasady dotyczące relacji personelu z podopiecznymi.

Dzięki prawidłowo opracowanym standardom ochrony małoletnich placówki stają się miejscami, w których dzieci mogą czuć się bezpieczne, a pracownicy mają pewność, że ich działania są zgodne z najlepszymi praktykami. Jednym z narzędzi do wykorzystania podczas nauki budowania kultury otwartości i odpowiedzialności jest metoda mediacji szkolnych, rówieśniczych. Z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji oraz Tygodnia Mediacji, obchodzonego w dniach 13–17 października 2025, w Ośrodku Rozwoju Edukacji uruchomiono sieć Mediacje w oświacie. Platforma została stworzona z myślą o mediatorach, nauczycielach, pedagogach, psychologach, dyrektorach, koordynatorach ds. mediacji i wszystkich, którzy wspierają ideę mediacji w środowisku edukacyjnym. Ma posłużyć jako centralne miejsce do:

- wymiany wiedzy i doświadczeń;
- doskonalenia umiejętności mediacyjnych;
- wzajemnego wsparcia i konsultacji;
- budowania sieci współpracy w skali ogólnopolskiej, ale także regionalnej i lokalnej.

Ponadto, na podstawie Zarządzenia Ministra Edukacji z dnia 19 lutego 2026 r. został powołany Zespół do spraw analizy wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych w jednostkach systemu oświaty. Zespół jest organem pomocniczym Ministra Edukacji. Zadaniem Zespołu jest analiza wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych w jednostkach systemu oświaty, oraz przygotowanie na jej podstawie propozycji rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia, w tym zdrowia psychicznego uczniów i wychowanków, w szczególności w obszarach dotyczących:

- sposobu identyfikacji i analizy wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych;
- klasyfikowania przyczyn i okoliczności wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych;
- procedur stosowanych w trakcie i po zakończeniu wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych;
- instytucjonalnego systemu wsparcia i pomocy dla wszystkich osób zaangażowanych w zdarzenie, w szczególności uczniów i wychowanków, kadry kierowniczej i pedagogicznej oraz innych pracowników jednostek systemu oświaty, rodziców;
- zasad i zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- systemu doskonalenia kadry kierowniczej i pedagogicznej jednostek systemu oświaty w zakresie zapobiegania wypadkom i innym zdarzeniom nadzwyczajnym oraz reagowania na nie;
- współpracy jednostek systemu oświaty i odpowiednich służb z rodzicami uczniów i wychowanków.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

- Ministra Cyfryzacji,
- Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Ministra Sportu i Turystyki,
- Ministra Sprawiedliwości,
- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Ministra Zdrowia,
- Komendanta Głównego Policji,
- komórki organizacyjnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów właściwej do spraw równego traktowania,
- Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej (NASK) – Państwowego Instytutu Badawczego,
- Ośrodka Rozwoju Edukacji,
- każdego z kuratorów oświaty.

Tak wysokospecjalistyczna grupa, poprzez pryzmat analizy przemocy rówieśniczej m.in. w szkołach i placówkach, pracuje nad wskazaniem elementów niezbędnych do uwzględnienia w procedurach reagowania na przejawy nienawiści, której przyczyny leżą w różnych motywacjach, ale wywołują te same niekorzystne efekty dla zdrowia psychicznego i fizycznego społeczności szkolnej.

Z poważaniem

Renata Kurlanc
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/